

KIỆN TOÀN TỔ CHỨC THI HÀNH ÁN DÂN SỰ THEO ĐỊNH HƯỚNG NHÀ NƯỚC PHÁP QUYỀN XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM

■ TS. NGUYỄN NGỌC VŨ - TS. NGUYỄN VĂN NGHĨA
& ThS. TRẦN THỊ LÀNH *

1. Chủ trương kiện toàn tổ chức bộ máy Hệ thống Thi hành án dân sự

Trên cơ sở tổng kết, đánh giá kết quả thực hiện Nghị quyết của Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XII, nhìn lại 35 năm đổi mới, Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XIII đã đưa ra một trong những định hướng phát triển đất nước giai đoạn 2021 - 2030, đó là: “Xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa, xây dựng hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh, tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả”, “xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa trong sạch, vững mạnh, tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả, vì nhân dân phục vụ và vì sự phát triển của đất nước”¹.

Trước khi đưa những nội dung về cải cách, nâng cao hiệu quả hoạt động của bộ máy nhà nước vào trong Văn kiện Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XIII, nhiều chủ trương của Đảng về đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy nhà nước đã được đặt ra như: (i) Đổi mới, hoàn thiện hệ thống chính trị từ Trung ương đến cơ sở nhằm xây dựng tổ chức bộ máy đồng bộ, tinh gọn, có tính ổn định, phù hợp với chức năng, nhiệm vụ²; (ii) Tập trung rà soát,

sắp xếp, kiện toàn tổ chức các cơ quan, đơn vị của Đảng, Nhà nước và các tổ chức chính trị - xã hội, kiện toàn tổ chức bộ máy phải gắn với hoàn thiện chức năng, nhiệm vụ, xem xét để hợp nhất các tổng cục, cục, vụ; cơ bản không để cấp phòng trong các đơn vị tham mưu thuộc cơ quan Trung ương³; (iii) Tiếp tục đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả và phù hợp với thể chế kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa nhằm tăng cường vai trò lãnh đạo của Đảng; nâng cao dân trí, đào tạo nhân lực, nhất là nhân lực chất lượng cao, thu hút, trọng dụng nhân tài⁴.

Đối với công tác thi hành án dân sự (THADS),

* Tổng cục Thi hành án dân sự

triển khai thực hiện quy định của Hiến pháp về việc bản án, quyết định của Tòa án nhân dân có hiệu lực pháp luật phải được cơ quan, tổ chức, cá nhân tôn trọng; cơ quan, tổ chức, cá nhân hữu quan phải nghiêm chỉnh chấp hành; Hệ thống THADS đã được hình thành, từng bước kiện toàn tổ chức bộ máy và chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn theo các chủ trương của Đảng, yêu cầu của Hiến pháp, Luật Tổ chức Chính phủ và các văn bản pháp luật khác có liên quan nhằm thực hiện chủ trương cải cách tư pháp của Đảng về xây dựng cơ chế bảo đảm mọi bản án của Tòa án có hiệu lực pháp luật phải được thi hành, các cơ quan hành chính vi phạm bị xử lý theo phán quyết của Tòa án phải nghiêm chỉnh chấp hành⁵. Đến nay, Hệ thống THADS đã có 75 năm hình thành và phát triển⁶. Được sự quan tâm của Đảng và Nhà nước, Hệ thống THADS không ngừng hoàn thiện về cơ cấu tổ chức, chức năng, nhiệm vụ và quyền hạn. Một trong những dấu mốc quan trọng đánh dấu bước trưởng thành của ngành THADS, đó là về thể chế, lần đầu tiên vào năm 2008, một văn bản có hiệu lực pháp lý cao nhất, điều chỉnh tổng thể từ tổ chức bộ máy, đội ngũ cán bộ, công chức, người lao động đến quy trình, thủ tục THADS được ban hành, đó là Luật Thi hành án dân sự năm 2008. Đây là cơ sở pháp lý cho việc kiện toàn Hệ thống THADS theo ngành dọc từ Trung ương đến địa phương. Tổ chức bộ máy Hệ thống THADS được thành lập theo Quyết định số 2999/QĐ-BTP ngày 06/11/2009 của Bộ trưởng Bộ Tư pháp, theo đó, Hệ thống THADS gồm Tổng cục Thi hành án dân sự, Cục Thi hành án dân sự và Chi cục Thi hành án dân sự.

Bên cạnh những thành tựu đạt được, trước yêu cầu công tác THADS ngày càng nâng cao và đặc biệt là các chủ trương mới của Đảng về việc không

ngừng kiện toàn tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả được thể chế hóa tại Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Cán bộ, công chức và Luật Viên chức năm 2019; Nghị định số 101/2020/NĐ-CP ngày 28/8/2020 của Chính phủ sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 123/2016/NĐ-CP ngày 01/9/2016 của Chính phủ quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của bộ, cơ quan ngang bộ (Nghị định số 101/2020/NĐ-CP), Hệ thống THADS cũng cần phải tiếp tục được rà soát, đánh giá, kiện toàn để không ngừng nâng cao hiệu lực, hiệu quả hoạt động đáp ứng yêu cầu của tình hình mới.

2. Thực trạng tổ chức bộ máy Hệ thống Thi hành án dân sự

2.1. Cơ cấu tổ chức của Tổng cục Thi hành án dân sự, Cục Thi hành án dân sự và Chi cục Thi hành án dân sự

Hệ thống THADS được tổ chức theo mô hình dọc 03 cấp từ Trung ương đến địa phương do Bộ Tư pháp thống nhất quản lý và thực hiện đồng bộ với các cơ quan tổ tụng (Tòa án nhân dân, Viện kiểm sát nhân dân, cơ quan điều tra). Trong những năm qua, kể từ khi tách ra khỏi hệ thống Tòa án, Hệ thống THADS đã từng bước sắp xếp, kiện toàn tổ chức bộ máy cho phù hợp với yêu cầu thực hiện nhiệm vụ trong từng thời kỳ. Các đơn vị chuyên môn cũng như các cơ quan THADS địa phương từ cấp tỉnh đến cấp huyện đều được tăng cường cả về tổ chức và năng lực của đội ngũ công chức thực thi công vụ, nhiệm vụ. Hệ thống THADS đã có sự phát triển cả về quy mô và chất lượng hoạt động. Hệ thống pháp luật về THADS đã được xây dựng tương đối hoàn thiện và đầy đủ.

Cơ cấu tổ chức của Tổng cục Thi hành án dân sự trực thuộc Bộ Tư pháp được quy định tại Quyết

định số 61/2014/QĐ-TTg ngày 30/10/2014 của Thủ tướng Chính phủ quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Tổng cục Thi hành án dân sự trực thuộc Bộ Tư pháp (Quyết định số 61/2014/QĐ-TTg). Tổng cục Thi hành án dân sự gồm có Tổng cục trưởng và không quá 04 Phó Tổng cục trưởng; các đơn vị có Vụ trưởng và không quá 03 Phó Vụ trưởng. Tổ chức bộ máy gồm 08 đơn vị trực thuộc (07 đơn vị hành chính và 01 đơn vị sự nghiệp).

Cục Thi hành án dân sự gồm có Cục trưởng và không quá 03 Phó Cục trưởng (riêng Cục Thi hành án dân sự TP. Hà Nội và TP. Hồ Chí Minh có không quá 04 Phó Cục trưởng). Tổ chức bộ máy có từ 04 - 06 phòng chuyên môn và tương đương trực thuộc gồm Văn phòng; Phòng Tổ chức cán bộ; Phòng Nghiệp vụ và tổ chức thi hành án; Phòng Kiểm tra, Giải quyết khiếu nại, tố cáo; Phòng Tài chính - Kế toán; Phòng Nghiệp vụ 2. Cục Thi hành án dân sự có chấp hành viên cao cấp, chấp hành viên trung cấp, chấp hành viên sơ cấp, thẩm tra viên, thẩm tra viên chính, thư ký thi hành án và các chức danh giúp việc khác.

Cơ cấu tổ chức của Chi cục Thi hành án dân sự gồm có Chi cục trưởng và không quá 02 Phó Chi cục trưởng (riêng Chi cục Thi hành án dân sự là đô thị loại 1, 2, quận thuộc TP. Hà Nội và TP. Hồ Chí Minh không quá 03 Phó Chi cục trưởng). Chi cục Thi hành án dân sự không có tổ chức bên trong, mọi hoạt động do Chi cục trưởng chỉ đạo, điều hành. Cả nước hiện có 702 Chi cục Thi hành án dân sự cấp huyện (giảm 08 Chi cục Thi hành án dân sự do sắp xếp các đơn vị hành chính cấp huyện theo Nghị quyết của Ủy ban Thường vụ Quốc hội). Chi cục Thi hành án dân sự có chấp hành viên trung cấp, chấp hành viên sơ cấp, thẩm tra viên, thư ký thi hành án và các chức danh giúp

việc khác.

Cục Thi hành án dân sự được thành lập ở cấp tỉnh, Chi cục Thi hành án dân sự được thành lập ở cấp huyện (mỗi đơn vị hành chính cấp tỉnh, huyện đều có Cục Thi hành án dân sự và Chi cục Thi hành án dân sự tương ứng) như hiện nay có chung một số ưu điểm sau: Giữ ổn định mô hình tổ chức hệ thống THADS; giữ được mối quan hệ phối hợp với Ủy ban nhân dân cùng cấp, sự lãnh đạo, chỉ đạo của cấp ủy và chính quyền địa phương; gần dân, tạo điều kiện thuận lợi cho dân trong việc thực hiện các quyền lợi, nghĩa vụ, trách nhiệm liên quan đến công tác THADS; thuận lợi trong việc phối hợp với các cơ quan, ban, ngành hữu quan trong công tác THADS; thuận lợi trong việc giữ ổn định về tổ chức Đảng, Công đoàn, Đoàn thanh niên của cơ quan THADS⁷. Riêng Cục Thi hành án dân sự cấp tỉnh có thêm các ưu điểm như: Thuận lợi trong công tác chỉ đạo, điều hành các Chi cục Thi hành án dân sự trực thuộc; các phòng chuyên môn trực thuộc Cục hoạt động tích cực tham mưu cho Lãnh đạo Cục chỉ đạo, xử lý các nhiệm vụ theo thẩm quyền.

2.2. Đánh giá sự phù hợp về cơ cấu tổ chức của Tổng cục Thi hành án dân sự, Cục Thi hành án dân sự và Chi cục Thi hành án dân sự so với điều kiện, tiêu chí thành lập tổ chức được quy định tại Nghị định số 101/2020/NĐ-CP⁸

2.2.1. Đối với Tổng cục Thi hành án dân sự

Theo quy định tại khoản 11 Điều 1 Nghị định số 101/2020/NĐ-CP thì có 03 tiêu chí thành lập Tổng cục thuộc Bộ. Qua rà soát thực hiện chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của Tổng cục Thi hành án dân sự cho thấy, Tổng cục Thi hành án dân sự đáp ứng đầy đủ các tiêu chí tiếp tục duy trì hoạt động với tư cách là Tổng cục, cụ thể như sau:

Tiêu chí thứ nhất: Có đối tượng quản lý nhà

nước về chuyên ngành, lĩnh vực lớn, phức tạp, quan trọng đối với phát triển kinh tế - xã hội.

- Đối tượng quản lý nhà nước là lĩnh vực THADS và thi hành án hành chính (THAHC) được thực hiện theo quy định của Luật và các văn bản hướng dẫn thi hành. THADS có vai trò quan trọng trong hoạt động tư pháp nói chung và quá trình giải quyết vụ án nói riêng. Cụ thể, THADS là khâu cuối cùng của quá trình tố tụng, là khâu quyết định công lý có được thực thi hay không. Đây là hoạt động của Nhà nước nhằm đưa bản án, quyết định của Tòa án đã có hiệu lực pháp luật được thi hành trên thực tế nhằm bảo đảm tính nghiêm minh của pháp luật; bảo đảm quyền, lợi ích hợp pháp của tổ chức, cá nhân; góp phần giữ vững ổn định chính trị - xã hội, tăng cường hiệu lực, hiệu quả của bộ máy nhà nước và pháp chế xã hội chủ nghĩa. Chính vì vậy, thi hành án nói chung và THADS nói riêng đã trở thành một nguyên tắc hiến định như đã nêu trên.

- THADS góp phần khơi thông nguồn vốn của nền kinh tế, kết thúc tranh chấp dân sự, góp phần thúc đẩy đầu tư, kinh doanh của cá nhân, doanh nghiệp, qua đó nâng cao tốc độ tăng trưởng kinh tế, góp phần bảo đảm trật tự, an toàn xã hội. Tuy nhiên, hoạt động này vô cùng khó khăn và thường vấp phải sự chống đối của người phải thi hành án. Một phần vì bản chất của công việc là đã không thỏa thuận được mới kiện ra Tòa án và phải thi hành án, do đó, việc thi hành án dân sự lại càng khó khăn, phức tạp.

Tiêu chí thứ hai: Chuyên ngành, lĩnh vực cần quản lý tập trung, thống nhất ở Trung ương

- Cơ quan THADS phải được tổ chức độc lập nhằm bảo đảm tính độc lập, chịu trách nhiệm trước pháp luật của cơ quan THADS và chấp hành viên, không ảnh hưởng đến tính khách quan trong

thi hành bản án, quyết định của Tòa án. Đồng thời cũng phù hợp với yêu cầu của công cuộc xây dựng Nhà nước pháp quyền, hội nhập quốc tế; đề cao tính độc lập trong hoạt động tư pháp và thi hành án, hạn chế, phòng ngừa sự can thiệp trái pháp luật của cơ quan, tổ chức trong công tác thi hành án; phù hợp với chủ trương, định hướng của Đảng về việc xây dựng cơ quan thi hành án theo hướng tinh gọn đầu mối.

Do tính đặc thù của công tác THAHC, đối tượng phải THAHC là chính quyền các cấp nên việc giao Ủy ban nhân dân các cấp quản lý, chỉ đạo công tác THADS, THAHC sẽ khó bảo đảm tính khách quan trong thi hành bản án, quyết định của Tòa án (người phải thi hành án đồng thời là người phải tổ chức thi hành án).

- Từ năm 1993, khi được chuyển giao cho Bộ Tư pháp, Hệ thống THADS cơ bản được tổ chức theo hệ thống dọc tương tự như ngành Tòa án, Kiểm sát, Thuế, Hải quan, Kho bạc, Thống kê... Việc quy định thẩm quyền, cơ chế phối hợp giữa quản lý ngành và lãnh thổ thực hiện như các ngành nói trên và đã vận hành trơn tru, phát huy hiệu quả trong công tác THADS, THAHC.

- Việc tổ chức theo ngành dọc còn bảo đảm sự quản lý, chỉ đạo thống nhất, thông suốt, nhanh chóng về chuyên môn nghiệp vụ và về công tác cán bộ. Bộ Tư pháp sẽ chủ động tuyển dụng, đào tạo, bồi dưỡng, quy hoạch, bổ nhiệm, luân chuyển, điều động, biệt phái theo nhu cầu công việc phát sinh trong thực tế.

Tiêu chí thứ ba: Được phân cấp, ủy quyền của Bộ trưởng để quyết định các vấn đề thuộc phạm vi quản lý nhà nước về chuyên ngành, lĩnh vực

Hiện nay, Tổng cục Thi hành án dân sự thực hiện quản lý chuyên ngành về THADS và THAHC theo quy định của pháp luật, được phân

cấp, ủy quyền của Bộ trưởng Bộ Tư pháp để quyết định các vấn đề thuộc phạm vi quản lý nhà nước về chuyên ngành, lĩnh vực. Theo quy định tại khoản 2 Điều 167 Luật Thi hành án dân sự, Tổng cục Thi hành án dân sự là đơn vị giúp Bộ trưởng Bộ Tư pháp quản lý nhà nước về công tác THADS và thực hiện quản lý chuyên ngành về THADS theo quy định của Chính phủ. THADS được tổ chức theo hệ thống dọc, việc thành lập Cục Thi hành án dân sự trực thuộc Tổng cục Thi hành án dân sự, Chi cục Thi hành án dân sự thuộc Cục trực thuộc Tổng cục đặt ở địa phương được quy định tại Quyết định số 61/2014/QĐ-TTg.

Theo quy định tại khoản 2 Điều 40 Luật Tổ chức Chính phủ năm 2015, số lượng cấp phó của người đứng đầu không quá 04. Qua rà soát, hiện nay, Tổng cục Thi hành án dân sự đã bố trí đủ số lượng cấp phó theo quy định (có 04 Phó Tổng cục trưởng).

2.2.2. Đối với các đơn vị thuộc Tổng cục Thi hành án dân sự

Theo khoản 6 và khoản 11 Điều 1 Nghị định số 101/2020/NĐ-CP, có 03 tiêu chí⁹ thành lập Vụ thuộc Tổng cục. Qua thực tiễn tổ chức hoạt động cho thấy, các đơn vị hành chính thuộc Tổng cục Thi hành án dân sự (06 vụ và văn phòng) đều đáp ứng đầy đủ các tiêu chí thành lập. Riêng đối với Trung tâm Thống kê, quản lý dữ liệu và ứng dụng công nghệ thông tin, đang hoàn thiện thủ tục giải thể trình cấp có thẩm quyền theo Quyết định số 1030/QĐ-TTg ngày 16/8/2019 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt quy hoạch mạng lưới các đơn vị sự nghiệp công lập thuộc Bộ Tư pháp đến năm 2021, định hướng đến năm 2030. Các đơn vị thuộc Tổng cục hiện không bố trí đơn vị bên trong, đáp ứng theo đúng quy định.

Theo quy định của Nghị định số

101/2020/NĐ-CP, Vụ có từ 15 đến 20 biên chế công chức được bố trí không quá 02 cấp phó, có trên 20 biên chế công chức được bố trí không quá 03 cấp phó. Qua rà soát, hiện nay, các đơn vị thuộc Tổng cục cơ bản đã được bố trí đủ cấp trưởng và cấp phó theo quy định.

2.2.3. Đối với Cục Thi hành án dân sự

Theo khoản 6 và khoản 11 Điều 1 Nghị định số 101/2020/NĐ-CP, việc thành lập Cục thuộc Tổng cục phải đáp ứng 03 tiêu chí¹⁰, theo đó, đối với Tổng cục được tổ chức theo hệ thống ngành dọc thì số lượng Cục thuộc Tổng cục, Chi cục thuộc Cục thuộc Tổng cục (nếu có) đặt ở địa phương được quy định tại quyết định quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Tổng cục. Hệ thống THADS được tổ chức theo ngành dọc, do đó, số lượng Cục Thi hành án dân sự thuộc Tổng cục Thi hành án dân sự được đặt ở các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương theo quy định của Luật Thi hành án dân sự, Nghị định số 62/2015/NĐ-CP ngày 18/7/2015 của Chính phủ quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số điều của Luật Thi hành án dân sự (Nghị định số 62/2015/NĐ-CP) và Quyết định số 61/2014/QĐ-TTg, bảo đảm phù hợp với các cơ quan tổ tụng, như hệ thống tổ chức của Tòa án nhân dân, Viện kiểm sát nhân dân, cơ quan điều tra.

Theo khoản 12 Điều 1 Nghị định số 101/2020/NĐ-CP, số lượng cấp phó của người đứng đầu Cục bảo đảm bình quân mỗi cục có 03 cấp phó. Để bảo đảm kiện toàn cấp phó của người đứng đầu cục thuộc tổng cục thuộc bộ theo quy định, hiện nay, Tổng cục Thi hành án dân sự đang tiếp tục rà soát, xây dựng tiêu chí đề báo cáo Lãnh đạo Bộ Tư pháp xem xét, quyết định số lượng cấp phó tại các Cục Thi hành án dân sự, bảo đảm

không vượt quá tổng số lượng cấp phó của các Cục Thi hành án dân sự theo hướng Cục Thi hành án dân sự TP. Hà Nội, TP. Hồ Chí Minh được bố trí không quá 04 cấp phó; một số Cục Thi hành án dân sự được bố trí không quá 03 cấp phó và một số Cục Thi hành án dân sự được bố trí không quá 02 cấp phó.

2.2.4. Đối với phòng thuộc Cục Thi hành án dân sự

Theo khoản 7 Điều 1 Nghị định số 101/2020/NĐ-CP, phòng thuộc Cục phải đáp ứng 02 tiêu chí¹¹. Phòng thuộc Cục thuộc Tổng cục thuộc Bộ có từ 07 đến 09 biên chế công chức được bố trí 01 cấp phó; có từ 10 đến 15 biên chế công chức được bố trí không quá 02 cấp phó; có từ 16 biên chế công chức trở lên được bố trí không quá 03 cấp phó.

Hiện nay, việc rà soát và xây dựng Đề án sắp xếp lại tổ chức bộ máy Hệ thống THADS, trong đó có nội dung sắp xếp phòng chuyên môn thuộc Cục vẫn đang được cơ quan có thẩm quyền thực hiện, bảo đảm tiêu chí theo Nghị định số 101/2020/NĐ-CP và phù hợp với các quy định khác của pháp luật.

2.2.5. Đối với Chi cục Thi hành án dân sự

Theo khoản 7 Điều 1 Nghị định số 101/2020/NĐ-CP, Chi cục thuộc Cục thuộc Bộ khi thành lập phải đáp ứng 03 tiêu chí¹². Qua rà soát, các Chi cục Thi hành án dân sự đều cơ bản đáp ứng tiêu chí thành lập. Theo khoản 11 Điều 1 Nghị định số 101/2020/NĐ-CP thì: Đối với Tổng cục được tổ chức theo hệ thống ngành dọc thì số lượng Cục thuộc Tổng cục, Chi cục thuộc Cục thuộc Tổng cục (nếu có) đặt ở địa phương được quy định tại quyết định quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Tổng cục.

Hệ thống THADS được tổ chức theo ngành

dọc, do đó, số lượng Chi cục Thi hành án dân sự thuộc Cục Thi hành án dân sự thuộc Tổng cục Thi hành án dân sự được đặt ở huyện, quận, thị xã, thành phố thuộc tỉnh theo quy định của Luật Thi hành án dân sự, Nghị định số 62/2015/NĐ-CP và Quyết định số 61/2014/QĐ-TTg, bảo đảm phù hợp với các cơ quan tổ tụng, như hệ thống tổ chức của Tòa án nhân dân, Viện kiểm sát nhân dân, cơ quan điều tra.

Hiện nay, Đề án sắp xếp lại tổ chức bộ máy trong Hệ thống THADS vẫn đang trong giai đoạn hoàn thiện, trong đó có nội dung sắp xếp lại một số Chi cục Thi hành án dân sự có quy mô nhỏ theo hướng sáp nhập lại, bảo đảm phù hợp với phương án, mô hình sắp xếp Tòa án nhân dân cấp huyện của Tòa án nhân dân tối cao và thực hiện sau khi Bộ Chính trị, Ủy ban Thường vụ Quốc hội có Nghị quyết sắp xếp các Tòa án nhân dân cấp huyện. Theo phương án sắp xếp này, số Chi cục Thi hành án dân sự dự kiến sẽ giảm trong cả nước.

Khoản 7 Điều 1 Nghị định số 101/2020/NĐ-CP quy định, số lượng cấp phó của người đứng đầu chi cục (trong chi cục không có phòng) thuộc cục thuộc tổng cục thuộc bộ được bố trí không quá 02 cấp phó. Trong thời gian xây dựng, thực hiện đề án, để số lượng cấp phó không vượt quá gây khó khăn khi sắp xếp, Tổng cục Thi hành án dân sự đã chỉ đạo các Cục Thi hành án dân sự rà soát và thực hiện số lượng cấp phó theo quy định tại Nghị định số 101/2020/NĐ-CP.

3. Đề xuất kiện toàn mô hình tổ chức bộ máy của Hệ thống Thi hành án dân sự trong thời gian tới

Trong bối cảnh hiện nay, Đảng và Nhà nước ta đang quyết tâm thực hiện có hiệu quả Nghị quyết số 39-NQ/TW ngày 17/4/2015 của Bộ Chính trị về tinh giản biên chế và cơ cấu lại đội ngũ cán bộ,

công chức, viên chức; Nghị quyết số 18-NQ/TW ngày 25/10/2017 của Hội nghị lần thứ sáu Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII về một số vấn đề về tiếp tục đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả; Nghị quyết số 30c/NQ-CP ngày 08/11/2011 của Chính phủ ban hành Chương trình tổng thể cải cách hành chính nhà nước giai đoạn 2011 - 2020; Kết luận số 34-NQ/TW ngày 07/8/2018 của Bộ Chính trị về thực hiện một số mô hình thí điểm theo Nghị quyết số 18-NQ/TW và Nghị định số 101/2020/NĐ-CP nhằm từng bước thể chế hóa các yêu cầu của việc xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền Việt Nam xã hội chủ nghĩa, do đó, việc sắp xếp các cơ quan trong Hệ thống THADS nhằm tạo thiết chế vững chắc bảo vệ quyền con người, quyền công dân là quan trọng và hết sức cần thiết. Một số đề xuất kiện toàn nâng cao hiệu lực, hiệu quả hoạt động của Hệ thống THADS trong thời gian tới, bao gồm:

- Đối với Tổng cục Thi hành án dân sự và các đơn vị thuộc Tổng cục: Tiếp tục giữ nguyên mô hình tổ chức của Tổng cục Thi hành án dân sự như hiện nay, Tổng cục Thi hành án dân sự là cơ quan quản lý THADS trực thuộc Bộ Tư pháp. Ngoài việc giải thể 01 đơn vị sự nghiệp công lập¹³, giữ nguyên 07 tổ chức hành chính trực thuộc Tổng cục theo Quyết định số 61/2014/QĐ-TTg.

- Đối với Cục Thi hành án dân sự và các đơn vị thuộc Cục: Tiếp tục giữ nguyên như mô hình hiện nay (Cục Thi hành án dân sự được thành lập theo đơn vị hành chính cấp tỉnh phù hợp với định hướng sắp xếp của Tòa án nhân dân tối cao). Đối với các đơn vị thuộc Cục, sắp xếp lại một số phòng chuyên môn thuộc Cục Thi hành án dân sự theo hướng sáp nhập lại, bảo đảm tinh gọn bộ máy, hoạt động hiệu lực, hiệu quả, đáp ứng các

tiêu chí thành lập theo quy định tại Nghị định số 101/2020/NĐ-CP. Sau khi sắp xếp, hầu hết các Cục Thi hành án dân sự có thể giảm còn 03 đơn vị trực thuộc gồm Văn phòng, Phòng Nghiệp vụ và tổ chức thi hành án và Phòng Kiểm tra, giải quyết khiếu nại, tố cáo. Riêng Cục Thi hành án dân sự TP. Hà Nội có thêm Phòng Tài chính - Kế toán và Cục Thi hành án dân sự, TP. Hồ Chí Minh có thêm Phòng Tài chính - Kế toán và Phòng Nghiệp vụ 2.

- Đối với các Chi cục Thi hành án dân sự cấp huyện: Sắp xếp các Chi cục Thi hành án dân sự cấp huyện theo Nghị quyết của Ủy ban Thường vụ Quốc hội về việc sắp xếp các đơn vị hành chính cấp huyện phù hợp với phương án, mô hình sắp xếp Tòa án nhân dân cấp huyện của Tòa án nhân dân tối cao và thực hiện sau khi Bộ Chính trị, Ủy ban Thường vụ Quốc hội có Nghị quyết sắp xếp các Tòa án nhân dân cấp huyện.

Có thể khẳng định rằng, Hệ thống THADS được kiện toàn và phát triển như hiện nay là cả một quá trình nỗ lực của Đảng, Nhà nước và nhân dân, trong đó phải kể đến nhiều nỗ lực nghiên cứu và đóng góp của các nhà khoa học trong và ngoài nước trong suốt thời gian qua. Ở mỗi thời kỳ, thay đổi cơ bản mô hình tổ chức, chức năng, nhiệm vụ thi hành án đều gắn liền với các văn kiện, nghị quyết quan trọng của Đảng và đặc biệt là sự ra đời của mỗi bản Hiến pháp¹⁴.

Việc kiện toàn, sắp xếp lại Hệ thống THADS để hoạt động hiệu lực, hiệu quả hơn theo các chủ trương của Đảng về cải cách tổ chức bộ máy nhà nước là hết sức cần thiết. Tuy nhiên, do chức năng, nhiệm vụ của Hệ thống THADS có tính chất đặc thù, nên đồng thời với yêu cầu sắp xếp tinh gọn tổ chức bộ máy, trong quá trình kiện toàn tổ chức bộ máy cũng cần phải tính đến yêu cầu bảo đảm mọi bản án, quyết định của Tòa án đã có hiệu

lực pháp luật phải được thi hành nhằm bảo vệ bản chất của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ quyền con người, quyền công dân phù hợp với nghĩa Việt Nam mà chúng ta đang hướng tới

1. Đảng Cộng sản Việt Nam, Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập 1, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, 2021, tập 1, tr. 38, 118.

2. Kết luận số 64-KL/TW ngày 28/5/2013 của Hội nghị Trung ương 7 khóa XI về một số vấn đề tiếp tục đổi mới, hoàn thiện hệ thống chính trị từ Trung ương đến cơ sở.

3. Nghị quyết số 39-NQ/TW, ngày 17/4/2015 của Bộ Chính trị về tinh giản biên chế và cơ cấu lại đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức.

4. Nghị quyết số 18-NQ/TW ngày 25/10/2017 của Hội nghị Trung ương 6 khóa XII về một số vấn đề về tiếp tục đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả.

5. Nghị quyết số 49-NQ/TW ngày 02/6/2005 của Bộ Chính trị về Chiến lược cải cách tư pháp đến năm 2020 và Kết luận số 92-KL/TW ngày 12/3/2014 của Bộ Chính trị về việc tiếp tục thực hiện Nghị quyết số 49-NQ/TW.

6. Quyết định số 397/QĐ-TTg ngày 05/3/2013 của Thủ tướng Chính phủ về Ngày Truyền thống Thi hành án dân sự đã lấy ngày 19 tháng 7 hàng năm là “Ngày Truyền thống Thi hành án dân sự”.

7. Th.S. Trần Thị Phương Hoa, Kịch bản tổ chức của Hệ thống Thi hành án dân sự nhằm đáp ứng yêu cầu của tình hình mới, Tạp chí Dân chủ và Pháp luật, 2020, tr.13.

8. Số liệu phân này được trích từ Báo cáo số 136/BC-TCTHADS ngày 12/5/2021 của Tổng cục Thi hành án dân sự, Báo cáo rà soát và đề xuất kiện toàn chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Tổng cục Thi hành án dân sự.

9. 03 tiêu chí đó là: Có chức năng, nhiệm vụ tham mưu về quản lý nhà nước đối với ngành, lĩnh vực thuộc chức năng, nhiệm vụ của bộ; có phạm vi, đối tượng quản lý theo ngành, lĩnh vực; khối lượng công việc yêu cầu phải bố trí từ 15 biên chế công chức trở lên.

10. Việc thành lập cục thuộc bộ phải đáp ứng đủ các tiêu chí sau: Có đối tượng quản lý về chuyên ngành, lĩnh vực thuộc phạm vi quản lý nhà nước của bộ theo quy định của pháp luật chuyên ngành; được phân cấp, ủy quyền của Bộ trưởng để quyết định các vấn đề thuộc phạm vi quản lý nhà nước về chuyên ngành, lĩnh vực; khối lượng công việc yêu cầu phải bố trí từ 30 biên chế công chức trở lên.

11. Phòng thuộc Cục thuộc Bộ được thành lập khi đáp ứng đủ các tiêu chí sau: Có chức năng, nhiệm vụ tham mưu về quản lý nhà nước đối với ngành, lĩnh vực thuộc chức năng, nhiệm vụ của cục hoặc được giao tham mưu về công tác quản trị nội bộ của Cục; khối lượng công việc yêu cầu phải bố trí từ 07 biên chế công chức trở lên.

12. Chi cục thuộc Cục thuộc Bộ được thành lập khi đáp ứng đủ các tiêu chí sau: Có đối tượng quản lý về chuyên ngành, lĩnh vực thuộc chức năng, nhiệm vụ; được phân cấp, ủy quyền của Cục trưởng để quyết định về các vấn đề thuộc thẩm quyền quyết định của Cục trưởng; khối lượng công việc yêu cầu phải bố trí từ 15 biên chế công chức trở lên.

13. Giải thể Trung tâm Thống kê, quản lý dữ liệu và ứng dụng công nghệ thông tin theo Quyết định số 1030/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt quy hoạch mạng lưới các đơn vị sự nghiệp công lập thuộc Bộ Tư pháp đến năm 2021, định hướng đến năm 2030.

14. Nguyễn Văn Nghĩa, Lược sử hình thành và yêu cầu hoàn thiện Hệ thống tổ chức THADS theo tinh thần cải cách tư pháp, http://thads.moj.gov.vn/noidung/kyniem70nam/lists/tintucsukien/view_detail.aspx?itemid=140.